

Numărul 16.

Oradea-mare 20 aprilie (3 maiu) 1903.

Anul XXXIX

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe $\frac{1}{2}$ de an 8. pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei.

Almeiuna.

(Roman din orient.)

(Urmare.)

„Ce ai putea face dvoastre, să fiți în locul meu? Petrecându-i o mână prin părul lui, iar cu cealaltă mângându-l de bărbie, respunse :

— Îți dau dreptate, Paule, dar nu-ți frumos să respingi în așa mod iubirea unei ființe ce te adoră.

„Isus al vostru învață pe credincioșii sei să iubească omenirea, căci iubind-o devin demni de martiriul său... O da, cunosc din cărți tot ce a propovăduit Mântuitorul vostru și eu însămi l-am închinat de mult sufletul Lui.

„Fac parte din haremul lui Rifat Pașa, un octogenar care foarte des își aduce aminte de păsărica-i din colivie. El se mândrește că sunt favorita lui cu prețul disprețului ce-l nutrește pentru dânsul și întreg ahotmanul.

„E galant de altmintrelea cu femeile din haremul său și ține atâtea câți peri albi are în barba sa cea rară. — O glumă nesărată a ur sitei.

„Dar dacă așa ni-i legea, în schimb unele femei avem legea iubirii noastre, căreia ne supunem și numai acestei legi sacrificăm totul: avere, rang, religiune cu capul ei Mahomet.

Pandu începu să vadă mai clar ca adineaori

și să-și dea mai bine seamă de situațiune. Să ia cina cu dânsa, să rămână aici peste o noapte lângă o cadină de la care aflase în câteva momente atâtea lucruri, câte nu le putuse afla în timpul celor 17 ani câți îi numără.

Dar numai ideea că el e creștin și ea musulmană, îl sguduî atât de tare, încât într'o clipă îi defilă prin minte toate predicile morale din orele de clasă ale părintelui Favezial și par că toate canoanele bisericesti stău gata să-l osândească în iad.

De cu mic, fiind o fire potolită, cu o constituție delicată, simțul religios găsisse un teren favorabil în persoana sa: responsabilitatea fiecărui fapt eră pentru el motivul hotărîtor de a face sau nu, cutare lucru.

„Fie-care după cum is faptele, se va recompensă sause va pedepsi“, această maximă joacă un rol atât de hotărîtor în viața unora, încât la orî ce pas al vieții lor se gândesc și la consecințe.

Și Pandu eră productul mediului social al Românilor de la Pind.

— Me duc, doamnă, zise el tremurând.

— Te duci, Paule, inse nu uită că me lași în suferință. Cel puțin îndură-te și zi-mi pe nume...

El se închină roșind și neîndrăsnind să-i pro-

George Szerb.

nunțe numele. — Făcù un pas de retragere și zise timid :

— De n'ar fi fost așa târziu, credeți-me că aș mai fi stat, dar cum vedeți s'a întunecat deja pe afară.

Și eși din salon în vârful degetelor, iar Almeiuna se uită lung la el cu o privire plină de amor, amestecată cu un fel de mânie ciudată...

Inima ei bătuse în câteva clipe cu așa repeziune încât creșu că i va despică pieptul, fața ei deveni portocalie și nu șcicia pentru moment ce să facă și cum să se decidă : să-l iubească sau să-l urască, și prin urmare să-și răsbune.

— Dar pentru ce să-mi răsbun — își zise. El nu m'a trădat, nu m'a insultat, nu mi-a făcut nici un reu... Nu, nu, nu-l pot urî, căci îl iubesc, da îl iubesc — iubire pe care o simt aci în pieptul meu.

Nu-și putu stăpâni plânsul când îl vădu pe Paul la felinarul din dreptul porților, depărtându-se în întunericul stradei tăcute.

În mintea ei și-l asemăna acum cu toți heruvimi. Ea eră convinsă că tinerimea rasei sale e brutală și incultă, și inima ei sta să-i sfărme pieptul de dorul lui, simțea pentru Paul amorul cel mai ideal, și șcind că la Osmanlii, basa familiei e poligamia, se cutremurâ la gândul că și ea e o fiică a Isleamismului.

De aceea începù să urască din seara acea tot ce e mahometan și chiar pe sine însași s'ar fi condamnat la o eternă nimicire, dacă nu s'ar fi judecat și n'ar fi constatat că e înzestrată cu sentimente pure, cu calități sufletești înalte.

Într'o asemenea stare sufletească găsindu-se, justifică teama lui Paul de a se apropiă de dânsa.

Își mai zise: Paul e mai tânăr ca mine și poate că iubirea lui se află în prima fasă a dezvoltării sale.

„Sfîciunea lui, dorința lui de a se vedea cât mai curând scăpat de mine, își au soluțiunea în mediul social, în curăția moravurilor creștinilor și în educația ce ei o dau odraslelor lor.

„O, știu bine că religiunea me va ținea veșnic la distanță de el... Da... și eu sînt mahometană... o n'aș mai fi...

„Dar de ce n'aș deveni și eu creștină !

„De ce n'aș face psrte dintr'o societate civilizată și cu moravuri alese ?

După ce reflectă la toate aceste, chemă pe Hasan.

Negrul apărù în salon, respectuos și veșnic supus.

— Ce a spus Paul, Hasane, când a plecat ? ..

— A spus că se teme să nu i se întemple ceva, căci până la el acasă e departe și n'are felinar.

— Cum ? nu i-ai dat felinar, întrebă Almeiuna înflorată.

— Dacă nu mi-ați poruncit, îngână negrul.

— Te credeam mai deștept, Hasane ; se putea să-l lași să plece așa ? Nu șci ce aspre sînt legile administrative, cu desele tâlhării ce se comit în orașul nostru ?

„Aprinde luminarea felinarului și aleargă Hasane, aleargă, poate că-l vei ajunge, poate că nu l-a întelnit patrula ; poate că n'a eșit încă din strada „Malic-Bey“, de-l vei ajunge dă-i felinaru, spune-i că eu îl trimet și condu-l până acasă ; — iar de cumva nu-l vei întelni, să te abați pe la „Ali-baba“ (poliție), să-l liberezi cu ori ce preț, m'ai înțeles ? Dă

fuga și să te întoreci cât mai curând, să-mi aduci veste ce ai făcut.

Negrul eși din salon, făcând o temenea obișnuită, apoi zise scurt: pechi Efendim pechi.¹

Aprinse felinarul și eși după Pandu.

— Ce imprudentă neiertată, își zise Almeiuna rămîind singură.

„Vai ! cum m'am pierdut atât de ușor, să-l rețiu o oră și mai bine, să inopteze și să nu-mi dea în gând să-i dau un felinar.

„Dar dacă l-o fi luat patrula la poliție ?

Se simți grozav de abătută.

Paul îi stăpâniă întreaga fință.

Și cu atât mai mult dragostea lui o exaltase, cu cât eră convinsă de curăția întregii sale persoane de care nu se alăturase încă până aci nici o altă femeie.

Acest tânăr într'adever începù să-i răsarâ în minte ca un fiu de prinț din poveștile arabe.

II

Pandu scoborise scara cu băgare de seamă și cu teamă de copil, care-l făcea să-și peardă cumpătul la fie ce moment.

Hasan îi eși înainte cu ghetetele lustruite.

Pandu scoase un iuzluc² să-l mulțumească, la vederea căruî ochii negrului schinteiară.

Hasan primi banul în podul palmei zimbînd și-i mulțumi călduros : Alah bin berechet versău³ apoi îi deschise porțile și Pandu se depărtă prin strada întunecoasă.

Eră o seară de octombre. — Pături de ceață înfășurâ orașul monoton.

Nu se puteau distinge formele decât prin apropierea felinarelor — încolo întunerec.

Pandu pășiă mărunt și cu băgare de seamă să nu producă vre-un sgomot ; cu ochi cercetători esamină și în dreapta și în stînga ; se temea de înșiși pașii sei.

Eșise din strada Malik bey și acum înaintă pe malul drept al Dragorului ale căruî unde crețe se isbiau necontentit de chei. — Aproape de podul de piatră se înalță seraiul, pe frontispiciul căruia lucia semiluna aurie.

În dreptul seraiului ardeau mai multe felinare.

Pandu înaintă ca și cum în sufletul lui ar fi domnit o liniște senină, cu toate acestea tremurâ de groaza patrulei ; șcicia ce-l poate așteptă dacă s'ar fi întemplat să fie văduț, șcicia că poate fi lovit, chinuit și închis ca un făcător de rele.

Totuș înaintă pe podul de piatră ; mai avea încă piața fructelor și ar fi dat în strada mare care conducea spre Eximerar la locuința sa.

Dar în momentul acela adui niște pași în urma lui, apoi un zângănit de arme și în cele din urmă niște voci selbatice... „stai !“

Pandu incremeni pe loc. — Un nizam⁴ mai tiner il înfășcă de ceafă.

— A... bir ghiaur⁵... zise el satisfăcut că e ghiaur.

(Va urmă.)

Petru Yulean,

¹ Bine, stăpână, bine.

² Monedă de 100 parale.

³ Dzeu să-ți dea belșug.

⁴ Soldat la infanterie.

⁵ Un păgân.

Lui Virgiliu.

Te referent fluctus.

Horațiu.

Da!.. să ai o cale mândră și popasuri fericite,
Mantuane, și prielnic, peste undele întinse,
Noaptea să te lumineze fiif Lebedei iubite,
Frații gemeni, Dioscurii, cu făcliile aprinse.

Pintre frângerile mării, lungi meandre parfumate,
Unde insule de aur cu grădinele plutesc,
Japixul, blând și mulcom, să-ți dea pânzele umflate,
Și cu drag să te coboare pe pământul elenesc;

Să ne 'ntimpine efebii, și pe țermuri să ne steie,
Stol de vesele fecioare, — dulce zimbet de femeie, —
Căci din scumpa ta ființă, jumătate sunt și eu.

Chiar Cocylul de l-aș trece, tot nu me despart de tine,
Din Atenele de marmor, Romei să te 'ntorci cu bine,
Și să te păzească Pallas în cetatea lui Tezeu!..

Anno CCXVI.

Cerul a dat semne rele!.. Marea geme 'nfuriată,
Tremură pontiful palid, lectisternum invocând,
Și pentru a doua oară e Sibila consultată,
Iar în Roma s'aud glasuri pretutindine gemând;

Peste falnica Cetate s'a s'atins giulgiul de doliu,
Aufidul varsă sânge și rostogolește greu,
Arme, leșuri detrunchiate, iară peste capitoliu
A cădut neprasnic focul!.. E mânia unui zeu!..

Statuele-asudă 'n templuri, legioanele 'n robie,
Vulturi, primipili și consuli zac pe jalnica câmpie,
Tot a fost!.. Acuma iată pierе un întreg popor,

Cel mai mare de pe lume, iar la Canne veselie,
Pân' aici s'aud cu zgomot tropotele de orgie,
Saturnalele infame ale ducelui cel chior!..

A. Naum.*

Monna Vanna.

(Urmare.)

Iată partea amintită mai sus:

Actul II, scena 3.

Prinzivalli, Vanna.

(Vedio se reintoarce, ridică perdeaua cortului zicând: „Stă-pâne!” și se retrage. Monna Vanna apare înfășurată într-o manta lungă și stă pe loc pe pragul ușii. Prinzivalli se cutremură și merge câțiva pași înaintea ei.)

Vanna (cu glasul înăbușit.) Viu, cum ai poftit...

Prinzivalli (apropiându-se.) Véd sânge pe mână dtale. Ești rănită?

Vanna. Un glonte m'a atins pe la umăr...

Prinzivalli. Unde și când?... E îngrozitor...

Vanna. Când m'am apropiat de lagăr.

* Simpaticul academician a oferit aceste poesii, pe timpul sesiunii generale a Academiei Române, drept suvenir, dnei Aurelia Vulcan, dându-ne totodată voie d'a le publica în revista noastră, ceea ce facem cu toată plăcerea. Red.

Prinzivalli. Dar cine a puscat?...

Vanna. Nu știu. Un om. A fugit.

Prinzivalli. Arată-mi rana.

Vanna (desfăcându-și mantaua de-asupra.) Aici...

Prinzivalli. De-asupra pieptului stâng... N'a străbătut adânc... numai pielea e atinsă... Ai dureri?

Vanna. Nu.

Prinzivalli. Să nu las să ve bandageze?

Vanna. Nu. (Tăcere.)

Prinzivalli. Sunteți hotărâtă?...

Vanna. Da.

Prinzivalli. Să ve repetez condițiunile?...

Vanna. Nu e trebuință, imi sunt cunoscute.

Prinzivalli. Nu ve plângeți?

Vanna. Să viu fără a me plânge?...

Prinzivalli. Bărbatul se invoesece?...

Vanna. Da.

Prinzivalli. V'aș lăsa liberă... Mai e timp; voiți să mergeți înapoi?...

Vanna. Nu.

Prinzivalli. Pentru ce faci asta?

Vanna. Pentru că în Piza mor oamenii de foame și mâne ar muri și mai de grabă...

Prinzivalli. N'ai nici un alt motiv?...

Vanna. Ce alt motiv aș putea să am?

Prinzivalli. Înțeleg, ca o femeie virtuoaasă...

Vanna. Da.

Prinzivalli. Care-și iubește bărbatul...

Vanna. Da.

Prinzivalli. Îl iubește din inimă...

Vanna. Da.

Prinzivalli. Ești numai în mantaua aceasta?

Vanna. Da. (Face o mișcare, ca să svêrle mantaua.)

Prinzivalli (i face semn să oprească.) Ai vèdut înaintea cortului rëndurile de cară și cireșile?...

Vanna. Da.

Prinzivalli. Sunt 200 de cară pline cu grâu din Toscana, alte 200 cu alimente, fructe și vin din Sicensa, 30 de cară cu praf de pușcă din Germania și alte 12 mai mici cu plumbi. Lângă aceste sunt șese sute de vite apulice și doue-spre-zece sute de oi. Așteaptă porunca dtale, ca să plece spre Pisa. Vrei să veți pornirea?...

Vanna. Da.

Prinzivalli. Vino la intrarea cortului. (Ridică perdeaua ușei de la cort, dă o poruncă și face semn cu mâna. Se face un sgomot mare, năbușit. Se aprind facke și se învêrt prin aer. Bicele pocnesc. Carăle pornesc, turmele fac larmă, mehăesc și bat pământul. Vanna și Prinzivalli privesc din prag un moment pornirea cavalcadei, care pornește la lumina torțelor în noapeta instelată.) Din noaptea aceasta Pisa nu va mai fiamândi. Va fi de neinvins; iară mâne va chiuși plină de bucurie și va fi mândră de o invingere, pe care nu o mai credea nimeni. Toate acestea are să le mulțamească dtale...

Vanna. Da.

Prinzivalli. Dă-mi mâna și să închidem cortul. — Seara e încă proaspătă, noaptea inse va fi rece.

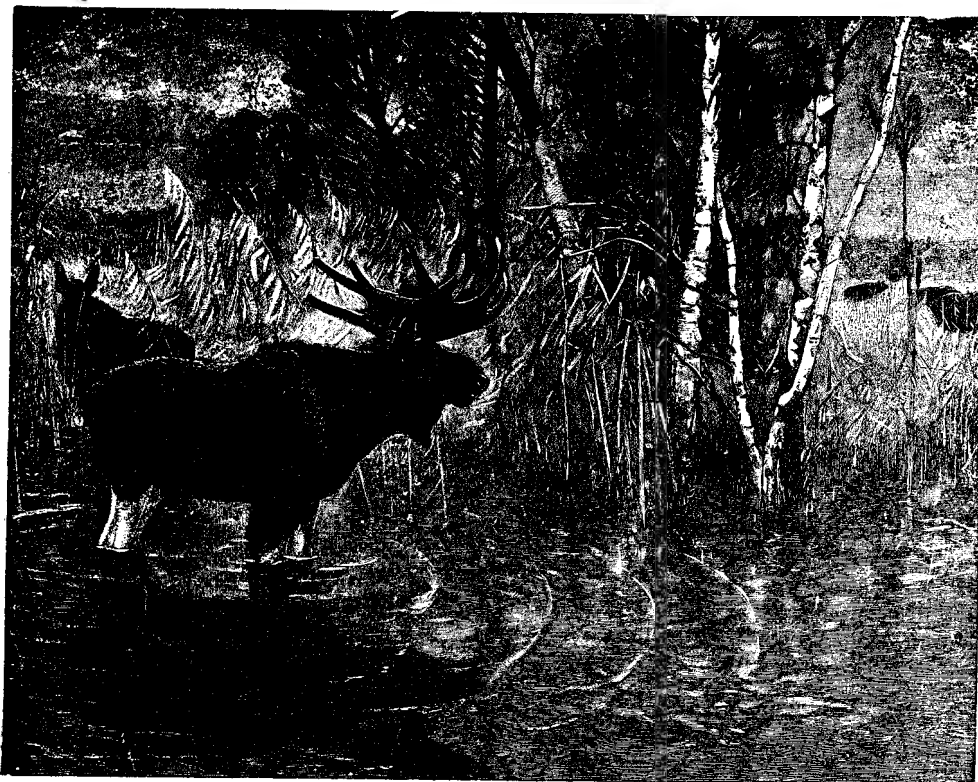
— Ați venit fără arme, fără venin ascuns?...

Vanna. Am numai pantofii și mantaua. Desvêleşce-me de tot, dacă ai teamă de o cursă.

Prinzivalli. Nu me tem pentru mine, ci pentru dta...

Vanna. Așă ceva nu prețuesce mai mult în ochii mei decât viața poporului meu.

Prinzivalli. Așă-i, aveți dreptate... — Vino,

Din taina pădurilor.

aseadă-te aici... — Este așternutul unui luptător: tare și aspru, strimt ca o groapă și puțin vrednic de dta. — Șezi pe pieile de berbec și zimbru, cari încă nu cunosc cât sunt de fine corpurile femeesci... Razimă-ți capul de lâna aceasta moale. Este o piele de ris, pe care mi-o cinsti un rege african în seara unei învingeri... (Vanna se așează, strins îmbrobodită în mantaua ei.) — Lumina te supără... Să o dau la-o parte?...

Vanna. Cum voești...

Prinzivalli (ingenunchiând la capătul lagărului și prinzând mâna Vannei.) *Giovanna!*... (Vanna se îndreaptă în stat și-l privește.) Oh! *Vanna!* *Vanna mea!*... Căci și eu obișnuiesc să te chem așa... Acuma nu mai am putere să-ți rostesc numele... A ramas atâta timp închis în inima mea, încât nu mai poate eși, fără să-și spargă temnița... Este însăși inima mea, n'am alta afară de acest nume... Fiecare din silabele lui are viața mea cuprinsă și dacă le rostesc, mi se revărsă viața... Acest nume mi s'a făcut tovarăș, imi închipuiam că-l cunosc, nu me mai temeam de el și ani de-a rândul, zi de zi, ceas de ceas, l-am tot rostit, ca pe un cuvânt de dragoste, mare, — un cuvânt, pe care ca să-l rostesci înaintea acelei uneia, pe care insedar o chemi, trebuie să prindă curaj... Credeam, că buzele mele i-ar fi luat forma și că în momentul dorit îl vor repetă atât de dulce și respectuos, atât de umilit și de adânc, încât va trebui să înțeleagă aceea, care-l aude, cât de multă jale și dragoste zace într'ensul... Și iată, astăzi nici că vrea să se apropie... Nu mai e același nume. Nu-l mai recunosc. Dacă se desleagă de pe buzele mele, este înăbușit de suspine și atât de sficios defrică... Am vrut să spun prea multe cu el și întreagă patima, întreagă adorarea, pe cari le-am închis într'ensul, imi frânge acum puterea și-mi sugrumă glasul...

Vanna. Cine ești?...

Prinzivalli. Nu me cunoști? — Nu m'ai recunoscut?... Vai, cum nimicosește sburătoarea vreme chiar și minunile!... Dar minunile acelea le am vădut numai eu singur... Poate că-i mai bine, că s-au dat uitării... Nu mai am speranță și nu voiți mai speră cu atâta patimă... Nu, nu-ți mai sunt nimica... Sânt un biet muritor, care-și privește pentru un moment idealul... Sânt un nenorocit, care nu cere nimica, care chiar nici nu știe, ce să ceară, care ți-ar spune numai, dacă-i este iertat, ce i-ai fost și ce-i vei fi până la sfârșitul vieții lui, ca să știi, înainte de a te despărți de el...

Vanna. Așa dară me cunoști?... Cine ești?...

Prinzivalli. N'ai vădut nici odată pe acela, care te privește acum, precum ai privi într'o lume a basmelor în isvorul bucuriei și existenței tale?... Precum n'am sperat să te mai revăd vre-odată...

Vanna. Nu... N'aș crede...

Prinzivalli. Da, n'ai știut nimic, ah, și eram sigur, că nu-ți vei mai aduce aminte... Erai abia de opt ani, iară eu de doisprezece, când te-am întâlnit pentru prima oară...

Vanna. Unde eră asta?

Prinzivalli. În Veneția, într'o duminică din luna iunie. — Tatăl meu, argintarul cel bătrân, aduse mamei tale o legătură de mărgele. — Ea admiră mărgelele... Eu treceam prin grădină... Aici, te-am găsit sub o tufă de myrt, lângă un basen de apă... Ți-a cădut în apă un inel subțire de aur... Steteai pe marginea basenului și plângeai. Eu m'am scoborit în basen... Eră mai mai să me înec, dar am găsit inelul și ți l-am pus în deget... Atunci m'ai sărutat și erai fericită...

Vanna. Eră un băiat bălai și-l chemă Gianello... — Tu ești Gianello?...

Prinzivalli. Da...

Vanna. Nu te-aș fi recunoscut. Dar și obrazul este acoperit de pânza asta... Ți ved numai ochii...

Prinzivalli (dând legătura puțin la o parte.) Me recunoști, dacă o dau la o parte?

Vanna. Da... Poate... Mi se pare... Căci ai încă un suris copilăresc... Dar sângezei încă, ești rănit...

Prinzivalli. O, nu face nimic... Dar la dta este pe nedreptul...

Vanna. Dar sângele străbate de peste tot... Lasă-me să pun legătura mai strins... S'a slobođit... (Îi aduce legătura iarăș în ordine.) În răboful acesta atâția am îngrijit... Da, da, imi aduc aminte... Iarăș ved grădina înaintea mea, cu granații ei, cu laurii și rosele ei... Ne-am jucat după amiază în-

tregi prin ea, când lumina soarelui bătea pe nésipul încălđit...

Prinzivalli. De douesprezece ori, am numărat... Ți-aș putea spune încă jocurile noastre și toate cuvintele tale...

Vanna. Și într'o zi te-am așteptat iarăș, căci te aveam drag; erai serios și blând ca o fetiță și me priveai ca pe o regină mică... Dar n'ai mai venit...

Prinzivalli. Tatăl meu m'a luat cu el... S'a dus în Africa... Ne-am pierdut prin pustie... Am căzut ca prizonier în mâinile Turcilor, a Arabilor și Spaniolilor și ce mai știu eu ce... Când am revădit Veneția, eră mama ta moartă, — grădina eră dărăpănată... Ți-am pierdut urma, dar am găsit-o iarăș, căci frumusețea ta a lăsat pretutindeni o urmă, care nu se putea uita...

Vanna. M'ai recunoscut îndată, când am intrat?

Prinzivalli. Și dacă ar fi venit zeceamii în cortul meu, toate la fel îmbrăcate, toate la fel de frumoase, ca zece mii de surori, pe cari le amestecă chiar mama lor — m'aș fi ridicat, aș fi apucat mâna ta, aș fi zis: Asta este... Ciudat, nu-i așa, că poate trăi astfel în inima mea un chip iubit... Căci chipul tei a trăit în inima mea și se schimbă mereu, întocmai ca în realitate. Cel de astăzi întunecă pe cel de ieri... Creșcea și se făcea tot mai frumos; anii îl împodobiau cu toate frumusețile, pe cari le dăruiesc fecioarei... Dar când te-am revădit, credeam mai întâi că me 'nșeală ochii... Amintirile mele erau atât de frumoase și de fidele... Dar au fost prea târziu și sficioase... N'au cutezat să te creadă cu toată minunația, care m'a orbit acum de-odată... Eram ca unul care se gândește la o floare, pe care a vădit-o o singură dată, odată când mergea prin-

tr'o grădină în amurg și care vede fără de veste pe un câmp plin de soare sute de mii de flori de aceea... Am revădit această frunte, acești ochi și păr. am regăsit sufletul acestei înfășurări adorate, iară frumusețea acesteia dădă de rușine pe aceea, care-mi crescuse pe tăcute în pept, de zile și luni nenumărate și care și luă lumina din aducerea aminte trăgănată și atât de îndepărtată de adevăr...

Vanna. Da, m'ai iubit, precum se iubește în etatea aceea, dar timpul și despărțirea înfrumusețează iubirea...

Prinzivalli. Oamenii spun adeseori că iubesc sau au iubit în viața lor întreagă o singură dată și asta arareori e adevărat... Ei își înfrumusețează trebuința sau nepăsarea cu nenorocirea miraculoasă a acelora, cari sunt creați pentru o singură iubire și dacă unul dintre aceștia își spune adâncul și crudul adevăr, care i-a nimicit fericirea cu aceleași cuvinte cari pe buzele celorlalți au fost numai o mincună sunătoare, atunci aceste cuvinte și-au pierdut întreaga lor putere și tărie prin acești amanți fericiți, cari vecinic le poartă pe buze și cine-i mai ascultă, de-josește fără să vrea sărmanele cuvinte sfinte și adeseori atât de dureroase, le de-josește la paloare și secături, cum sunt în gura oamenilor...

Vanna. Asta nu voesc să o spun. Înțeleg această dragoste pe care noi toți o așteptăm când pășim în lume; dar ușor o uităm, căci anii multe dau uitării... Dar când te-ai reintors la Veneția și ți s'au arătat urmele mele, ce s'a întâmplat atunci?... N'ai încercat să regăsești pe aceea, pe care ai iubit-o atâta?...
(Va urmá.)

Horia Petra-Petrescu

Sosirea primăverii.

Nu me 'ntrebați . . .

*Nu me 'ntrebați de ce sânt tristă,
De ce plâng eu adeseori,
De ce me 'mbrac în hațne negre,
Și nu me 'mpodobese cu flori.*

*De ce încungțur veselia,
De ce-o iați razna pe câmpii,
De ce se duc a mele gânduri
Mai mult la morți decât la vii.*

*De ce-am pierdut credința 'n bine,
De ce mi-e sufletul pustiu,
De ce ved lumea 'n cadre negre
De ce doresc să nu mai fiu.*

*De ce cânt cântece de jale,
De ce șoptesc întraurrit
Și-aș blăstămă dar încă doară
Numele celui, ce-am iubit.*

*Nu me 'ntrebați. Poveste veche
De-o dragoste ce s'a uitat,
Cetiti-o voi din a mea față
Și nu 'ntrebați ce-am îndurat.*

Elena din Ardeal.

Scarlatina.

(Fine.)

De oare-ce erupțiunea pe piele (exanthemul) lipsește, ori, fiind fugitivă, pare a lipsi la unele forme de scarlatină, dacă ne-am basă numai pe contagiunea prin pelicule, ar trebui să credem că aceste forme de scarlatină nu mai propagă boala. Și tocmai aici zace pericolul cel mare, tocmai casurile cele ușoare, neluate în serios, propagă boala fără nici un control; tot în modul acesta îl propagă și convalescenții.

Scarlatina este o boală care uneori nu pare a lăsa urme profunde în sănătatea generală, cel puțin pentru necunoscătorii aparențele sunt foarte înșelătoare, mai ales în ceea ce privește pericolul de a infecta copilul convalescent de scarlatină împrășcie scamele de epidermă timp de săptămâni întregi și ne trebuie o perseverență uriașă ca să ne garantăm contra acelor copii. Puroiul buboanelor săptămâni întregi este infecțios.

Negreșit că și aici trebuie să luăm în seamă facultatea naturală de imunizare. Corpul, eșit victorios în lupta contra microbilor, nu mai e un teren bun pentru cultura lor din timpul convalescenței; ei vor slăbi treptat, dar afară din corp ei pot să-și păstreze încă mult timp puterea lor virulentă. De aici rezultă că contagiunea directă în scarlatină este mai de temut la începutul boalei, iar transmiterea indirectă a boalei se poate face în tot timpul convalescenței și chiar mult după vindecare. Și să nu

ne limităm numai la paza contra pericuilor, ba putem zice că secrețiunile, mucositățile și toate substanțele excrementale sunt mai virulente decât peliculii de la a doua jumătate a convalescenței, mai ales dacă corpul bolnavului a fost uns cu o alifie antiseptică.

Precum vedem dar, în profilaxia scarlatinei avem un rol dublu, lupta contra microbilor cari se eliminează direct de către corp (contact nemijlocit), și lupta în contra obiectelor și corpurilor cari poartă microbii, ajunși pe ele în mod mai mult sau mai puțin direct (contact mijlocit.)

Isolarea bolnavului de celelalte persoane din familie, împreună cu persoana care îl îngrijește, este prima condițiune pentru a se putea realiza celelalte măsuri profilactice. În acelaș timp este necesar ca desinfectarea camerei bolnavului și a încăperilor, în cari circulă cei cari îl îngrijesc, să se facă zilnic. Desinfectarea să consiste în spălare pe jos și a obiectelor de lemn cu soluție de 3-5% acid fenic. Obiectele de sfofă, precum canapele, foteluri, covoare, perdele, etc. cari se desinfectează cu anevoie, să fie îndepărtate după ce au fost bogat pulverisate cu aceeaș soluțiune fenicată, sau nesuferind umezeala, să fie desinfectate cu formol în afară de camera ocupată de bolnav. Un pulverisator mare, care să ude (nu numai să stropească), este un bun ajutor la desinfectare în camera bolnavului. Rufăria de corp și de așternut, înainte de a se da la spălat, să fie lăsată înmuiată câteva ore în apă fenicată 3% sau sublimat 1‰. O alifie de thymol sau fenol, după o baie generală de sublimat, sau după o spălare generală cu săpun de resorcină, fenol ori acid salicilic, este un protector escelent contra contagiului prin peliculii scarletinoși. Gargarismele de chlorat de potasă ajutat de menthol, spălarea nasului și a urechilor cu acid boric sau salicilic, sânt niște escelente preservative contra infectării prin salivă și mucus.

De altfel este foarte practic ca chiar copiii sănătoși, chiar dacă sânt izolați, să fie supuși la aceeași măsuri de profilaxie ca și cei bolnavi: băi antiseptice, gargarisme, spălarea nasului cu acid boric, desinfectându-li-se camerile, din cari să se depărteze mobilele așa zise susceptibile, adică cu greu desinfectabile.

În ceea ce privește frecventarea școlii de către copiii sănătoși din casa infectată de scarlatină este o măsură din acele pe cari legile sanitare le-a stabilit în mod rațional; este înse de adăogat, că numai în variolă mai este încă așa de serioasă aceeaș măsură sanitară, căci numai aceea boală este așa de ușor transportabilă de alte persoane în mod indirect.

O igienă severă atenuază înse cu totul pericolul contagiului, publicul trebuie să găsească mai puțin plicticoase scrierile despre igienă și, în felul acesta, vom atinge în mijlocul marelui câmp de progres și adevărata profilaxie a scarlatinei.

Dr. A. Tălășescu.

Pentru copii.

Șoricelul.

Intre scânduri e-o spărtură :
Șoricelul se arată,
Mișcă ochi, și nas, și gură,
Par' c'ar vrea prin casă 'ndată
S'o porneasă la plimbare,
Poate după demâncare.

Fii cuminte, șoricel,
Și 'n culcușul tău te 'ntoarce,
N'auți tu că măța . . . toarce ?
Ți se pare, într'un fel,
Că visează, ațipește . . .
Dar, șireata, te pândește . . .

Nu te duce, șoricel,
Fii cu cuminte, fie-ți frică . . .
Vești? urechile-și ridică . . .
Labele, incetinel,
Și le 'ntinde . . . Doue stele
Se coboară pe podele . . .

Sdup! s' aude de odată,
Apoi . . . o chițăitură!
Și . . . tăcere 'nfrișoșată!
Măța-și spală labe, gură . . .
Văi de bietul șoricel,
Cum de n'avu minte el!

N. Radulescu-Niger.

Femeile și sportul.

Toți higieniștii sînt de acord că diferite sporturi sînt foarte folositoare pentru sănătatea femeilor, dar lucru principal este ca să se țină măsura trebuincioasă.

În Anglia și America, de unde sportul s'a răspândit în lumea întreagă, a început să se practice în chip foarte esagerat și amenință acum și pe femei, voind să le prefacă în atlete și amazoane.

Un ziar din Londra a publicat mai zilele trecute un articol în care combătea înclinațiunea crescândă a fetelor tinere din Anglia și America de a se ocupa cu sporturi atletice, cari până acum erau practice numai de bărbați. Iată ce se zice între altele în acest articol:

„Cumpătarea în toate lucrurile este perfecțiunea vieții, acestea se referă mai cu seamă la fetele moderne și la exercițiile lor fizice. Fetele de prin deceniul al șaptelea din veacul trecut, eroinele mala-coafelor (crinoline) erau prea slabe, bolnăvicioase și timide, pe când fetele moderne cad în extremul contrar. Ele trec peste măsura ce le poate da frumusețe, grație și sănătate și se dedau la grele exerciții musculare. Capriciul după astfel de exerciții de sport fac pe fete să-și peardă grațiositatea și să devină

improprii pentru partea mai blândă a vieții moderne. Toată viața casnică este distrusă, dacă fiecare moment liber este întrebuițat pentru un astfel de sport. Sportul este mijlocul care duce la scop, adică la întărirea sănătății și la oțelirea corpului, dar nu trebuie privit ca scop propriu. Dacă lucrurile vor continua astfel, femeile vor ajunge niște ființe cu voce puternică, cu musculatură de oțel și fără sentimente, cari vorbesc numai de joc și de cluburi și n'au nici un sentiment pentru părțile celelalte ale vieții.“

Acest avertisment cuprinde foarte mult adevăr. În America femeile practicează sportul cu boxul care este foarte primejdios. În New-York există chiar un club al femeilor luptătoare cu boxul.

Sportul moderat, repetăm, este de recomandat, dar trebuie cu totul condamnată estravanțele lui, cari sînt anti-femenine și vătămătoare sănătății.

Olimpia.

Doine populare și strigături.

— Comitatul Hunedoara. —

Bate vîntu mînica,
Să vină duminica,
Să vină mîndra la joc,
Să-mi aducă busuioc:
Busuioc mîndru citat.
Cine dor l-o semănat ?
Cătana când o plecat.
Cine dor l-o și plivit ?
Cătana când o venit.

(Juna Iulia Covaciū. Vețel.)

— Bine-o zis loza de vițe
Că dragosteă nu-î moșie,
Nuna ce-î de-o zi, de doue,
De-ți rumpe inima 'n noue! —
Zis-am mîndro cătră tine,
Să mai stai zile puține
De vrei să vii după mine.
— Bade bădișoru meț,
Me topesc de doru teț,
Da m'am săturat acumă
De-a-ți mai crede ș-a-ta glumă,
Ca pe mină multă m-or cerut,
Tu nici grijă n'ai avut,
Și pe mine mulți me cer,
Da io după tine per,
Și pe mine mulți m'or cere,
Inima-mi la tine-ar mere.*

(Moșul Stefan. Vețel.)

Să fi lăsat Dumnezeuț
Să se țese pânza 'n tîu,
Fără ită fără spată,
Fără leac de suveicată.

(Din Zarand.)

Culese de:

Emil V. Degan

* Merge.

SALON

Cărți noue.*

Tit Chitul : O fată de tarabostos.

Roman de pe timpul Dacilor. Doue volume. Gherla 1901.

Noi Românii avem câțiva poeți aprețiați și în străinătate; dar romanțier nici unul. Doue trei romanuri mai de valoare, netraduse în limbă străină; restul se compune din niște încercări mult puțin reușite. Iată tot ce avem.

Se 'nțelege dar că în situațiunea aceasta, trebuie să salutăm cu bucurie ori ce product nou pe terenul acesta, căci acela vine să umple un gol, să satisfacă o necesitate simțită.

Și când noul product este un roman în doue volume, ba chiar istoric, surprinderea noastră devine și mai plăcută.

Cu impresiunea aceasta am început să citesc romanul: „O fată de tarabostos“ de dl Tit Chitul.

Autorul este un om nou în literatura română. Înainte de romanul acesta n'a publicat nimic. Iată dar un om care își începe activitatea literară printr'un roman istoric în doue volume.

De-ar fi fost un autor mai deprins, ar fi ales un titlu mai bun scrierii sale, nu s'ar fi servit de cuvântul „tarabostos“, care pentru publicul cel mare este o enigmă.

Și fiind că este o enigmă, să ne grăbim a o deslegă. Tarabostos a fost la Daci titlul unui conducător, deci „O fată de tarabostos“ va să zică: fata unui conducător dac.

Restabilit astfel titlul, iată pe scurt părerea noastră asupra valorii lucrării:

Autorul are un remarcabil talent povestitor, care știe să-și depene interesant firul narațiunii sale. Figurele sale sânt vii și episoadele ce ne presintă au impresiunea adevărului. Astfel din capitol în capitol, interesarea tot crește și la sfârșit rămânem mulțumiți.

Succesul acesta se esplică înteu prin psihologia bine fixată a caracterelor, cari rămân aceleași din început și până 'n fine. A doua, prin zugrăvirea moravurilor dacilor, încât avem o icoană completă a culturii, obiceiurilor și vieții publice a lor.

Acțiunea se petrece pe timpul marelui rebel romano-dacic; ea ne presintă luptele lui Traian cu Decebal, luarea Sarmiseghetusei și subjugarea Daciei.

În aceste învălmășeli crâncene se înfiră gingaș dragostea fetei unui conducător (tarabostos) dac cu un tribun roman.

Tablourile în general sânt bine prinse. Peripețiile rebelului și ale amorului de o potrivă ne leagă atențiunea. Sânt inse unele lungimi, mai ales spre

* Raporturi presintate Academiei Române în comisiunea de noue a premiilor anuale, în sesiunea generală din anul acesta.

fine, cari împedecă isbucnirea grabnică a desnodamentului.

Greșeala de frunte a lucrării — ceea ce îi descompletează valoarea — este limba, care în multe locuri e neromânească. Îndreptată aceasta, autorul poate să devină, cu timpul un destoinic povestitor.

Neea Georgescu: Soarele și curcubeul și diverse poesii. Ediția I. București 1902.

Autoarea acestei „prime ediții“ își frământă creerii cu multe probleme grele. Chestiunile mari ale științei, facerea lumii, secretele metafisice, revelațiunile dumnezeiești, viața dincolo de mormânt, luptele pentru esistență, învălmășeala politică, inconveniențele sociale și tot ce agită mintea unui om modern, îi inspiră lira.

Inspirațiunea aceasta inse produce bucăți foarte schilode. Niște monstruosități de cari nu s'au mai ivit în literatura noastră. Ele nu pot fi numite nici macar prosă rimată, căci rimele sânt terribile.

Dacă autoarea a ținut să se ocupe de aceste chestiuni, putea să facă asta mai ușor în prosă. Atunci poate înțelegeam mai bine rostul lucrării sale. Dar astfel... păcat de timpul perdut!

Iosif Vuican.

George Szerb.

— La portretul din nr. acesta. —

„Familia“ nu este un organ politic. Ea n'are să facă aprețierea bărbaților noștri conform vederilor politice ce dênșii profesază. Partea aceasta a calităților lor nu ne privește. Ceea ce considerăm noi, ceea ce trage în cumpăna judecării noastre, este partea etică a caracterului lor. Noi respectăm de-o potrivă toate opiniunile, cu condiția ca acelea să fie întemeiate pe convingere și nu inspirate de interese particulare. Întocmai cum desprețuim fanfaronada, tot astfel ne scârbește slugărnicia, căci nici una nici alta n'are drept basă sinceritatea, ci vr'un scop personal. Numai acel bărbat politic are dreptul la considerația generală, care — liber de ori ce preocupări egoiste — totdeauna se inspiră numai de principiile onoarei. Să fie om cinstit, iată tot ce reclamăm noi de la un bărbat politic, căci dacă cineva ține la onoarea sa, nici odată nu va severși fapte cari jignesc curățenia caracterului. Un om cu caracter și dacă greșește, este de scusat, căci nu interese mărșave l-au condus, ci numai credința sa că așa este mai bine.

A trecut un pătrar de secol, de când bărbatul al cărui portret ilustrează pagina primă a revistei noastre, se află în serviciul vieții publice. De atunci și pân' acuma, ca funcționar, ca deputat în cameră, la congres și la sinod, ca membru al administrației fundațiunii Gozdsu, ca avocat, a ținut neconținut să fie un fiu credincios al neamului, al patriei și al bisericeii. Pretotinden și totdeauna, în toate faptele sale, a fost inspirat numai de convingerea sa. Firmitatea caracterului i-a fixat conduita, aceasta firmitate e scutul care-l apără față de ori ce aprețiere i s'ar face. Sufletul seü este o carte deschisă, lipsit de fățarie, pururea sincer. Afabilitatea manierelor sale distinse e magnetul care îi atrage încrederea și stima tuturor.

George Szerb, bărbatul despre care vorbim, e fiul Bihorului, căci s'a născut în comitatul nostru, la Beinș (în 1850) unde părintele seü Teodor Szerb (în urmă comite suprem și jude la Curia din Budapesta) a fost pe timpul acela șeful administrației cercuale.

Studiile gimnasiale și cele universitare le-a făcut în Budapesta, unde la 1876 a obținut diploma de avocat. Încă înainte d'a face censura de avocat, la 1871 a intrat în serviciul statului și a fost numit concipist întâi la ministeriul de agricultură, apoi la cel de comerț. Cinci ani a servit în calitate aceasta. Apoi la 1876 s-a pus candidatura de deputat în cercul Zorlenț-mare, în comitatul Caraș-Severin, unde a fost ales. De atunci reprezintă tot cercul acela.

Ca deputat aparține partidului liberal. Și ca atare face parte din comisiunea pentru apărarea militară, fiind totodată și raportorul ei. Începând din 1877 este totdeauna ales în delegațiune, unde e raportorul subcomisiunii financiare.

Într'aceste începând din 1877 a fost ales deputat la sinodul bisericesc din Caransebeș, precum și la congresul național bisericesc din Sibiiu. Membru al administrațiunii fundațiunii Gozsdu. Vr'o 20 de ani a funcționat și ca avocat.

Insurat cu fiica marelui proprietar Geist din comitatul Bichis, duce o viață familiară fericită în Budapesta, fiind iubit de toți, căci dușmanii nu are.

Sensibilitate.

Bărbatul e oare mai sensibil ca femeia sau femeia este cea mai privilegiată de o mai mare sensibilitate?

Autorii feminini, când vorbesc de sexul lor, îi esaltă sensibilitatea, delicatetea și emotivitatea, sunt convinse că la sexul opus asemenea sentimente nu pot esista.

Femeia simte nenumărate senzații cari sunt în mare parte necunoscute bărbatului, zice Madame de Sévigné și Madame de Genlis afirmă că femeile au delicatete și cari bărbații nu sunt susceptibili.

E manifest că la femei, risul, lacrimile, admirația sunt mai lesne de obținut decât la bărbați. Ca și la copiii capricioși, atenția lor e prinsă de toate lucrurile, suferă de tot ce le cade sub simțuri, suflul lor se deschide la un mai mare număr de emoții, și prin aceasta chiar nu pot da fiecăruia un mare grad de intensitate.

Trec de la ris la plâns, și de la bucurie la durere repede și așa se face că li se reproșează înconstanța.

Impresionabile și impulsive, cauzele emoției sunt multiple la femei. Au o lacrimă pentru toate suferințele, un suris pentru toate bucuriile.

Bărbatul, contrar, nu își arată sensibilitatea, nu se supune decât inteligenței; la el sensibilitatea câștigă în mărime și tenacitate ce perde în generalitate.

Inima stăpânește femeia și pasiunile îi comandă.

La bărbat stăpânește inteligența și aceasta îl menține într'un mediu egal depărtat de marile dureri și excesive bucurii.

Constanța în idei și în sentimente e o funcțiune necunoscută spiritului feminin, dar își capătă

forța numai în excesiva-i mobilitate, în impresionabilitatea-i așa de sigură, așa de delicată, că luând înaintea raționamentului, o face să presimtă și să ghicească tot ce are interes să ghicească.

Ceea ce e surprinzător, e că cu toată excesiva-i sensibilitate, femeia e capabilă de o așa disimulare în cât ajunge să-și stăpânească ori ce impresie puternică. Tragediană pare a fi din naștere și la ea desimularea e egală cu sensibilitatea. Acest caracter exclusiv feminin s'a dezvoltat în sexul nostru, prin neegala și adesea inferioara situație socială.

Unde femeia e fără indoială superioară bărbatului e în rezistență și la durerile fizice. Toți fiziologii admit că femeia presintă o sensibilitate exagerată care nu se înțelege la bărbați decât excepțional, dar îi recunoașce superioritatea în ceea ce privește rezistența ei față de durerile la care e supus sexul seü.

Se mai poate inse ca și bărbatul și femeia să albă o egală, dar diferită sensibilitate.

Remâne inse adevărat pentru mine aforismul unui mare sceptic din veacul al XVIII-lea:

Toate raționamentele oamenilor nu valorează cât un sentiment de femeie.

Rodica.

LITERATURĂ.

Drame noue. Dna *Constanța Hodoș*, bine apreciată novelistă, care scrisese astă-iarnă din nuvela sa „Aurul” dramă, lucrează la o nouă dramă, de astadată cu totul originală. Subiectul acesteia a luat din mișcările de la 1848/9 ale Românilor din Munții Apuseni ai Transilvaniei. Eroina dramei este Cătărina Varga, care în zilele acelea de resmeriță a avut un rol atât de important. Drama însă-și poartă ca titlu numele ei. Autoarea va prezintă lucrarea sa direcțiunii Teatrului Național din București pentru stagiunea care se va deschide în toamna viitoare.

Eminescu și Coșbuc, note comparative de Alexandru Ciura. Sub acest titlu a apărut la Blaș o broșură care conține un studiu comparativ asupra acestor doi poeți. Drept informațiune amănunțită reproducem aici prefața lucrării. Iată-o: „Lucrarea de față cu mică modificare, a fost primită de către facultatea filosofică din Budapesta, ca teză de licență, pentru specialitatea limbei și a literaturii române, cu sfârșitul anului școlar spirat. În urmare, nu se putea estinde și asupra volumelor apărute mai recent, înțeleg „Posthumele” lui Eminescu și „Din ziarul unui Pierde-Vară”, alui Coșbuc, cari aruncă o lumină cu totul nouă asupra numiților autori, în deosebi asupra celui dintâi. Scoaterea ei în broșură nu înseamnă, că lucrarea ar avea o valoare durabilă, ei ea are o menire mult mai secundară. Atot-stăpânitorul curent eminescian, pare a-s fi pierdut intensitatea, fără să putem afirmă, că Coșbuc ar fi devenit însuș stăpân peste densul. Sântem la răspântii. Nu șcim încă, dacă curentul dominant se va porni înainte, după această opintire, lăsând pe Coșbuc la o parte, ori va lăsa stăpânirea acestui din urmă, sau — datur et tertium — vor împărți frățește cârmuirea. Doue lumi deosebite staū față în față: lumea orășânească cu aerul ei infect, cu scepticismul ei omoritor de ori ce credință, cu veninul eternei dureri în inimă; și viața de la țară, cu aerul ei curat și sănătos, cu cerul ei limpede, cu comoara ei de

pierdute credințe și idealuri. Broșura de față are meargă de a semnală deosebirea dintre acești doi mari autori, reprezentanți a două lumi osebite; autorii întrebunțați sânt citați în text. Va urmă literatura noastră, de dragul cosmopolitismului, calea apucată sau va reveni la vetrele noastre părăsite, la cel mai firesc suget, ce ar trebui să o preocupe: poporul, durerile, bucuriile și idaalurile lui?— Blaș, aprilie 1903. *Al. Ciura.*“

Sare și Piper. Un tinăr și talentat publicist, dl Ștefan Ivancovici (Terențiu), a dat la lumină la Bucureșci un volum de schițe după natură și de epigrame, pe care le-a intitulat „Sare și Piper“. Din cetirea lor se poate spune că-și merită pe deplin titlul ce le-a dat autorul, care, în treacăt, denotă spirit de observațiune și multă ironie. Autorul, care, incontestabil, are mult talent, a fost isbit numai de partea ridicolă a societății noastre, asupra căreia și-a exercitat toată ironia sa mușcătoare. Este o carte de cetit cu plăcere, căci într'nsa, în tipurile și scenele zugrăvite, întelnim pe mulți semenî, cu care zilnic ne întelnim, și multe întemplări, de cari ridem fără să vrem. — G. D. E.

„Tribuna“ a încetat să mai apară. Redacțiunea ziarului „Tribuna“ din Sibiiu anunță în numărul de mercuri, că din ziua aceea „Tribuna“ nu mai poate apărea. Causa încetării este, că toți redactorii și colaboratorii sânt dati în judecată: unii zac în pușcări, alții se pregătesc să-i urmeze; capitalele ziarului sânt sleite și cautiunea confiscată. În acelaș număr se prevestește, că frunțași grupați în giurul „Tribunei“, precum și mulți alți Români de bine vor fondă un nou ziar cu acelaș program, care va și apărea probabil în curând. Pân' atunci abonanții „Tribunei“ vor primi „Foaia Poporului“ și eventuale broșuri de informație.

Roman nou. Tinerul nostru scriitor dl Vasile E. Moldovan, binecunoscut și de cetitorii revistei noastre, unde a publicat romanul „Meteor“ și mai multe poesii, a scos la lumină în Sibiiu un roman nou, intitulat „Dușmănie“ cu subiectul luat din viața poporului. Prețul 1 coroană.

T E A T R U .

Succesul diletanților din Recița. Concertul și reprezentația teatrală, date la Pașci de Reuniunea română de cântări din Recița, sub conducerea dlui I. Velcean, după programa pe care o anunțarăm, a reușit escelent. Concertul a fost precedat de reprezentarea piesei populare „Sărăcie lucie“ de Iosif Vulcan, musica de I. Velcean, magistrul corului. Despre aceasta un corespondent al „Drapelului“ scrie următoarele: „Tendința piesei e de a combate luxul, lenea, tratul ușor și credința în farmece, prin urmare alegerea a fost potrivită, căci astfel de vicii în tot locul trebuie combătute. Predarea a fost foarte reușită și nici unuia dintre diletanți nu pot da preferință, căci aș fi nedrept. Accentuez că acești români au nopți întregi petrec în afundimile minelor și în stabilimentele fabricii la muncă grea, de unde numai cu suflul în oase așa zicând, în timp ce sunt scurt au ajuns niște diletanți consumați, ce se bucură cu presentarea și prestațiunile lor. ÎnRECITAȘI dragostea pentru cor, ce le alimentează dincolo, au realizat aceea ce rar se poate în-

tre condițiunile materiale și sociale din loc. Recitenii au scena proprie, cum rar aflî în centrele româneșci din Banat. Acest fapt se laudă de sine, eu îl fixeș aci cu recunoștință românească. După esau-riarea programului a urmat jocul care a fost foarte vial.“

Concertul din Caransebeș, dat în duminica Tomii, pe care l-am anunțat în nr. trecut, a reușit escelent. Raportul primit în momentul d'a pune revista noastră sub presă, se va publică în nr. viitor. De ocamdată relevăm, că dna Lucia dr. Barbu și dșoara Sidonia Nimu au avut succes strălucit.

BISERICĂ ȘI ȘCOALĂ.

Sfințirea Pr. SSale episcopului I. I. Papp de la Arad se va face la Sibiiu în 6 maiu n. prin Esc. Sa arhiepiscopul și mitropolitul Ioan Mețianu și Pr. SSa episcopul Nicolae Popea.

Sinodul archidieceșan din Sibiiu a fost deschis de Esc. Sa arhiepiscopul și mitropolitul Ioan Mețianu în presința a 47 deputați. În discursul de deschidere, Esc. Sa a constatat cu bucurie zelul cu care credincioșii bisericeii contribuiesc la edificarea catedralei, accentuând în deosebi generositatea familiei Mocsonyi, care a dăruit pentru scopul acesta 60.000 coroane. Apoi a atras atențiunea sinodului asupra stării critice a unei însemnate părți a școalelor din archidieceșă. În fine insistă mult asupra pericolului ce urmează din slăbirea simțului religios. Una din cauzele ce produc starea aceasta, este și aceea că unii din preoți poate nu-și implinesc conșciințios chemarea, iar alții dintre inteligenți nu prea umblă la biserică, de și mulți din ei au fost crescuți cu prescură și cu stipendii. Apoi zise: Dacă iubim poporul din care ne tragem, și dacă între grelele împregiurări, noue tuturor binecunoscute, în cari se află poporul nostru, nu-i putem oferî ajutoare, cel puțin să-l întărim și prin esemplul nostru în simțul religios, destul de atacat prin felurite cercări și scrieri tendențioase din partea celor ce tind a-l seduce în tabăra lor, să ne alipim și noi tot mai mult de biserică, precum făceau aceasta fericiiții noștri be-trâni, cari nu numai cercetau biserică regulat, dar mai și cântău în strane, premergând poporului cu esemplu bun. Să nu uităm dlor deputați, că voind viitor mai bun, acela îl vom ajunge numai dacă vom avea poporul cu noi și dacă vom fi și noi cu poporul, adecă dacă popor și inteligența vom fi întruniți în credință și în dragoste la opul cel mare al viitorului nostru.“

Sinodul din Caransebeș a fost deschis de Pr. SSa episcopul Nicolae Popea, în presința a 46 deputați. Pr. SSa a zis în discursul de deschidere că așa se pare, că grele timpuri se apropie pentru biserică. Apoi a urmat: „Dacă deci cândva, apoi cu deosebire astăzi se cere trezvie și privegherea și tăria credinței. Trezvie și priveghere, pentru ca să nu fim ademeniți prin cuvinte dulci și înșelătoare, per-detoare de suflet, trezvie și priveghere pentru ca să nu cădem în cursa ce ni se pune de cătră procoii mincinoși; tăria credinței pentru ca nici pe un moment să nu ne clătinăm în dreapta noastră credință și să nu dăm aud învătăurilor unor rătăciți, cari numai după interesele lor personale umblă; tăria cre-dinței zic, ca astfel să ne asigurăm existența noastră

pe acest pământ de o parte, iar fericirea sufletească de altă parte. Treji fiind și priveghind, tari fiind în credință, să lucrăm domnilor deputați între marginile legilor noastre bisericești, ca să asigurăm și să dezvoltăm tot mai mult instituțiunile noastre culturale. Adevărat este, că nisuițele noastre sunt mult împedecate prin faptul, că nu dispunem de materiale suficiente, dar și greutatele materiale se vor învinge dacă avem dragostea cuvenită față de biserică în genere și față de instituțiunile ei culturale în special, căci dragostea mult poate, ea toate le învinge."

Sinodul din Arad a fost deschis de Pr. Ssa episcopul ales și întărit I. I. Pop, constatându-se că sunt de față 46 deputați și că s'au prezentat 53 de credenționale. În discursul de deschidere, Pr. Ssa a accentuat că școlile din parohii se susțin cu mari greutăți. „Biserica, ca mamă, a zis episcopul, a venit până acum întru ajutorul școalei, fiicei sale, dar acum s'au cam eshauriat și resursele bisericilor și nici ele nu mai pot veni ca mai înainte în ajutorul școalei, budgetul consistorului încă nu poate prevedea toate trebuințele, de unde urmează că susținerea unor asemenea școli în viitor ne împune mari îngrijiri. Însași încassarea cultului merge cu greu, pentru că în genere poporul nu poate suportă diferitele sarcini publice; în special apoi poporul în unele locuri nici nu contribuie bucuros pentru că nu vede progresele așteptate, din care motiv și respective pentru rezultatul slab de la examen mai mulți învățători s'au și tras la răspundere. Ca și orfana din munți, se prezintă școala de fete cu internat; în budget nu este nici o proviziune pentru ea, și pentru că ea de sine nu se poate susține, deci reclamă atențiune din partea ven. sinod."

Dinstincțiunea preotului militar P. Boldea. Regele Carol a conferit preotului militar Paul Boldea din Viena ordinului „Steaua României” cu rangul de oficer, ca recunoștință și remunerare pentru multele și grelele servicii prestate atât familiilor ofițerilor români, cât și atașatorilor și cetățenilor civili români aflați în Viena.

Protosincol nou. *Iosif Traian Badescu*, secretar consistorial și referent școlar la consistoriul din Caransebeș, a fost sfințit la 8/21 aprilie de către Pr. Ssa episcopul Nic. Popea, întru protosincol.

O româncă din Ungaria dr. în medicină. Dșoara *Valeria Curtuțiu*, fiica dlui avocat Curtuțiu din Arad, a fost promovată sâmbăta trecută la universitatea din Budapesta la gradul de dr. în medicină; dșoara Curtuțiu e prima româncă din Ungaria, care a făcut doctoratul în medicină.

Pentru edificarea catedralei din Sibiiu institutul de credit și economii *Bihoreana* din Oradea-mare a dăruit 50 de coroane.

C E E N O U ?

Hymen. Dl dr. *Petru Maier*, candidat de avocat din Lugoj, s'a cununat acolo cu dșoara *Ecaterina Iorga*. — Dl *Ioan Popovici*, absolvent de teologia din diecesa Caransebeș, se va cunună la 3 mai n. cu dșoara *Marioara Domil*, fiica dlui Pantelimon Domil, preot gr. or. român în Obreja.

Sciri personale. Dl *Victor Lazăr* redactor la „Foaia Poporului” din Sibiiu în 1 maiu s'a început țesând de 5 luni în închisoarea de stat din Seghedin. — Dl dr. *Samuil Vladone* a făcut în Mureș-

Oșorhei censură de avocat și își va deschide cancelăria la Mureș-Ludoș.

Manevre militare în Banat. Manevrelor mari ale armatei comune a monarhiei noastre se vor ținea anul acesta în comitatele Timiș și Caraș-Severin. Centrul operațiunilor va fi la Radna-Lipova. La aceste manevre are să ia parte însuș Majestatea Sa regele, dimpreună cu moștenitorul de tron Francisc Ferdinand. Vor fi concentrate: corpul 7 de armată din Timișoara și al 12 lea din Sibiiu sub conducerea comandantilor de corp Schwitzer și Probst. Majestatea Sa și moștenitorul vor sosi 1 septembrie în Neudorf, comitatul Timiș, și vor petrece acolo zece zile ca oaspeți, ai contelui Robert Zselenszky.

Procesele ziarelor „Tribuna” și „Foaia Poporului”. Ziarul „Tribuna” din Sibiiu publică lista proceselor și pedepsele la cari au fost condamnate aceste două ziare cu începere de la 1893 și până în anul curent 1903, adică în timp de 10 ani, de când aceste ziare au devenit proprietatea partidului național. Spesele de proces și de călătorie, întreținerea redactorilor în temnițe, se ridică în acest interval la suma considerabilă de 16 mii 262 coroane. Și în această socoteală nu sunt puse o mulțime de spese măruntă cu aceste procese — nici înlocuirea redactorilor întemnițați, prin alții — cari și acestea măresc suma cheltuielilor. Iată acum o socoteală finală: Din 1893 până în 1903 s'au plătit amende și spese de proces în sumă de 40.656 coroane, 55 bani. Adaogând speșele amintite 16.262 coroane, rezultă o sumă enormă și anume 56.918 coroane și 54 b. Socotind apoi timpul cât au stat redactorii în temniță, și anume, 204 luni, fac întocmai 17 ani! Și în socoteala de mai sus nu intră procesele „Tribunei” încă în curs și cari nu se știe ce soartă vor avea.

Luptă pentru limba română. Românii din comitatul Aradului au făcut în congregația comitatensă din săptămâna trecută, prin graful dlui Mihail Veliciu, șeful clubului comitatens român, propunerea ca în conformitate cu dispozițiile legii, procesele verbale ale comitatului să se redacteze și în limba română. Propunerea făcută în românește a fost sprijinită de dl St. Pop și de alți Români; vicecomitele înse a declarat că el are să susțină obiceiul de pân' acuma chiar și în cazul dacă congregația ar primi dorința Românilor. Apoi s'a enunțat prin majoritate că propunerea, spre a fi primită, trebuie să intrunească a 5-a parte a tuturor membrilor. Punându-se la vot aceea, a obținut 106 voturi, deci fiind că ar fi trebuit să aibă 125, s'a respins.

Reuniune de meseriași în Blaș. După multe sfertări în sfârșit guvernul a aprobat statutele Reuniunii meseriașilor din Blaș ștergând înse titlu din cuvântul „român”. Pe temeiul statutelor aprobate, meseriașii s'au constituit alegând președinte pe dl Gavril Precup. Numerul membrilor înscriși este 79.

Congresul latin din Roma, la care dl Gr. G. Tocilescu a condus o grupă de aproape 200 excursioniști, a avut un succes complet. Românii preototindeni au fost primiți cu ovațiuni; primarul Bucureștilor, dl C. F. Robescu, a adesat primarului unei depeșă de mulțumire, la care acela a răspuns în termeni foarte călduroși. Viitorul congres, anul, se va ținea la București.

Proprietar, redactor răspundător și editor:

IOSIF VULCAN. (STRADA ALDAS NR. 14/296b.)

VERZEICHNISS

aller 55.000 Gewinne.

Der grösste Gewinn im glücklichsten Falle

1.000.000 Kronen.

Speziell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt:

Kronen

Sämmtliche Gewinne werden in ca. 5 Monaten gezogen und sind in Baar zahlbar.

1	Prämie mit	600000
1	Gew. à	400000
1	" "	200000
2	" "	100000
1	" "	90000
2	" "	80000
1	" "	70000
2	" "	60000
1	" "	50000
1	" "	40000
5	" "	30000
3	" "	25000
5	" "	20000
5	" "	15000
36	" "	10000
67	" "	5000
3	" "	3000
437	" "	2000
803	" "	1000
1528	" "	500
140	" "	300
34450	" "	200
4850	" "	170
4850	" "	130
100	" "	100
4350	" "	80
3350	" "	40

55,000 Gew. u. Pr. im Betrage **14.459,000**

Noroc deosebit la

TÖRÖK.

Mulți, mulți au devenit prin noi fericeții!

Maî bine de zece milioane coroane aũ câștigat la noi onorații noștri mușterii.

Cea mai cu sortii loterie din întreaga lume este loteria noastră de clase priv. reg. ung., care se reincepe în curând din noi. Din

110.000 losuri se sortese **55.000**

cu câștiguri în bani, va să zică jumătate câștigă din losurile emise, conform listei alăturate a câștigurilor.

Cu totul se sortește suma enormă de

patrusprezece milioane 459,000 coroane

în restimp de numai 5 luni. Întreaga întreprindere stă sub controlul statului.

Prețul losului original pentru clasa I face conform planului:

Pentru o optime	(1/8) fl. — 75	saũ coroane	1.50
" " pătrime	(1/4) " 150	" "	3.—
" " jumătate	(1/2) " 3.—	" "	6.—
" un întreg	(1/1) " 6.—	" "	12.—

și se trimite pe lângă rambursă saũ trimiterea înainte a prețului. Planuri oficiale gratuit. Comande pentru losuri originale rugăm a trimite până în

9 maiu n. a. c.

cu încredere și direct la adresa noastră.

A. Török & Co.

Casă de bancă

BUDAPESTA.

Cea mai mare vânzare în detalii din Ungaria pentru loterie de clase.

Secțiunile loteriei de clase ale colecturii noastre principale sũnt :

Centrala: Theresienring 46/a.

1. Sucursală: Waitznering 4.

2. Sucursală: Museumring 11.

3. Sucursală: Elisabethring 54.

(1—3)

Scrisoare de comandă (de tăiat)

Dlul Török & Co., Budapesta.

Ve rog să-mi trimiteți _____ los original clasa I a loteriei ung. reg. priv. de clase, dimpreună cu un plan oficial.
Suma în coroane _____ (a se încasă prin rambursă) Rog a șterge ce
(urmează cu mandat postal) nu convine.

Adresa precisă